

in enkele
arheden,
ut één
den had
toch gaf
som, en
optelom
ds geen
it slechts.
dat onze
en, geen
in dezen
vrij te
iers, alle
n, alle d
ropa en
and, dan
at op de
ophing,
"aange-
kon men
en naam
en dieu
wijkende
ook zoo
res-bewe-
lappayne
it", maar
de.
igien zijn,
voor alle
en, maar
de Bijbel
te willen
in eigen
Bijbel op
n tevens
foderen
en Bijbel
de juiste
r bracht
n lette er
y met de
geenszins
dat een-
gewerkt.
is wijder
en uit-
noed aan
enaardig
ierin be-
verzon-
ht zoekt
n dit zoo
was voor
om de
ntleenen
gologische
de den-
aan-
t de fon-
n stand
allengs
tot het
opvoed-
end wor-
lijdt, en
s, indien
de school
oor God
op, dan
de conse-
de pri-
nis, die
eren de
er voor
men nu
disputen
houwing
ding tot
reld be-
vóór en
vel saam
noch de
veel af-
hechthe-
dat een
ind ge-
ling zijn,
s of het
gisch
rd.
aus, van
hoe een
van den
zoo van
it heeft
School
n, sinds
ver den
Bijbel
en.
rochure
dit dui-
ran Ds.
ehande-
Schrift
ot.
ter Hei-
g poogt
op uit,
sterken.
tenberg
hool te
elijk te
Kweek-
school
de nog

We zeggen van ter zijde, want de theorie die thans hier en daar doordringt, om Ned. Herv. scholen te stichten, mist elk principieel karakter.

Dit zou niet zoo zijn, indien de Ned. Herv. kerk zekere belijdenis, welke dan ook, handhaafde. Dan toch zouden in deze belijdenis de pedagogische beginselen schuilen, en kon uit deze beginselen een stelsel van onderwijs worden opgebouwd.

Maar dit is niet het geval.

Ook al boekt toch deze kerk nog nominaal de *Drie Formulieren van eenigheid*, als kerk handhaaft ze niets, maar duldte ze alle belijdenissen.

Feitelijk bedoelt men dan ook met deze scholen, niet scholen gefundeerd op het beginsel dezer kerk, maar scholen in overeenstemming met de *orthodoxe richting* in die kerk. En dit kon zeer zeker verder brengen, indien deze orthodoxe richting met klare bewustheid uit één zeldig beginsel leefde. Maar dit doet ze niet. Men vindt in de "orthodoxie" allerlei geesten. Een feitelijk heeft de beweging om Ned. Herv. scholen te stichten, dan ook geen ander eenheidsbegrip, dan de poging om den invloed der Gereformeerden te weerstaan, en "Christelijke scholen", als vanouds, maar nu personeel aan zekere kerk verbonden, in het leven te roepen.

Hiervoor echter ontbreekt alle principieel steunkracht. Het is een plant zonder wortel. Een streven dat zijn kracht alleen ontleent aan kerkelijke voorliefde in geheel uitwendigen zin. En al juichen we het toe, dat zij, die in deze paden gaan, ten minste nog een poging aanwenden, om tegen de openbare school te reageren, toekomst heeft deze actie niet. Wat geen wortel heeft, kan niet duurzaam groeien.

En toch, ook al kan aan deze beweging slechts *zijdingsche* invloed worden toegekend, erkend moet tevens, dat de gang der historie er in het algemeen op uit is, om de kerkelijke onderscheidingen meer dan vroeger op den voorgrond te dringen.

Even beaamt als de *Reveil* tegen alle kerkelijke onderscheiding in verzet kwam, en in den grond geestverwantschap met het Darbisme vertoonde, even cordaat begon de laatste twintig jaren, en in het buitenland, en ook hier te lande het *kerkelijk* leven als zodanig weer beteekenis te erlangen.

Een keer in de opinie daartoe te verklaren, dat men bij dieper onderzoek gulweg erkennen moest, zich schromelijk vergist te hebben, toen men de vroegere tegenstellingen tusschen Gereformeerden, Doopsgezinden, Arminianen enz. had aangezien voor niets ter zake doende haarklooverijen en ijdele spitsvondigheden.

Missionaire quaestie.

Op Soemba heeft onlangs een inlandsch Christen, die tot onze gemeenschap behoorde, zijn kind laten doopen door een aan wal gekomen pastoor.

Hoe kwam dit?

Het lag in een missionaire Doopquaestie, die hoogst belangrijk is, en deswege ook in onze kring bespreking eischt.

Geleijk men lange dagen in onze kerken hier te lande aandrang gevoelde om den Doop te weigeren aan de moeder voor haar onrecht kind, zoo ook heeft meer dan één missionair dienaar des Woords in de aanvankelijke of volhardende weigering van den heiligen Doop een middel van tucht gezocht.

Men stond voor een moeilijke keuze.

Er is ook in onze zendingwereld veel klacht over schijnbekeering. Een overkomen van Heidenen of Mahomedanen tot onze dienst, maar zonder betering van leven, onder aanhouding van vroegere afgoderij of verkeerde practijk. Een vertoos zonder ernst, zonder waren grond.

Volgt men nu den regel, om eenvoudig alles wat zich presenteert te doopen, dan kan men wel spoedig een dusgenaamde gemeente verzamelen; maar het eind draagt den last, en de wandel komt de schijnbelijdenis beschamen.

Dit nu heeft er ernstig gezinde leeraren toe gebracht, om bij den Doop minder toetschieteljk te zijn. Bij aanvraag voor Doop partij te trekken van de gelegenheid, om op deze twijfelachtige lieden in te werken. En ten slotte om door weigering van Doop tegen de vervalsching van het gemeentelieven te waken.

Iets hiervan had zich ook op Soemba voorgedaan.

Dit nu, had men onder de Soembanezen aangekomen voor een vasten regel onzerzijds. En de delinquent, zich lieft niet blootstellende aan een weigering, en veelmin aan een bestraffing, had gebruik gemaakt van de aanwezigheid van een pastoor daar ter plaats, om zijn kind te laten doopen.

Immers ook de Doop van een pastoor wordt onzerzijds erkend.

Zoo had inlandsche alimheid den zin tot tuchttoefening door Doopweigering krachteloos gemaakt.

Wat nu hiervan te zeggen?

Ons dunkt allereerst dit, dat zulk soort Doopweigering al evenmin tot eenig resultaat kan leiden als de vroeger hier te lande gepracticeerde Doopweigering aan onrecht kinderen, overmits noch in het één noch in het ander geval naar beginsel gehandeld werd.

Wie om den Doop voor zijn kind komt vragen, behoort tot het Verbond of hij behoort er niet toe.

Indien niet, dan is er van recht op den Doop geen sprake; indien wel, dan mag zulk een Doop niet geweigerd worden. Geen dag, en geen week.

Of nu iemand tot het Verbond behoort is door ons niet met wiskunstige zekerheid uit te maken. Geesten oordeelt alleen de Vader der geesten.

Wij, menschen, kunnen dus in zake van het Verbond niet anders oordeelen, dan naar de uitwendige kenmerken, die ons daarvoor in Gods Woord gegeven zijn, en dit maakt dat Kerk en Verbond voor ons saamgaan.

Niemand mag lid der kerk zijn of blijven, die de uitwendige teekenen van het Verbond mist, en omgekeerd mag niemand door ons beschouwd worden, als buiten het Verbond staande, die door ons erkend wordt als behoorende tot de kerk.

Persoonlijke indrukken, gemoedelijke opvattingen van leeraar of ouderling, geestelijke gissingen beslissen hier niets.

De kerk treedt ook in het zichtbare op. In dat zichtbare heeft ze haar ordeningen. Die ordeningen bepalen, wie in de kerk kunnen worden opgenomen, welke tucht over de leden gaat, en langs welke regelen men weer uit de kerk kan gebannen worden.

En al naar gelang nu volgens deze regelen iemands kerkelijke positie is, is ook zijn recht op den Doop voor zijn kind.

Niet de kerk regelt zich naar den Doop, maar de Doop naar de kerkelijke positie.

Recht op het Sacrament is inkleevend in het lidmaatschap der kerk, tegelijk met den plicht, om van het Sacrament gebruik te maken, zoolang dit recht niet langs kerkelijke weg, en onder waarborgen door de kerkordeningen gegeven, is opgeschort of omtaamt.

Die Soembanees was dus lid der kerk of hij was het niet. Was hij het niet, dan kon er van Doop voor zijn kind geen sprake wezen. En was hij het wel, dan had hij niet alleen recht op den Doop, maar zou de kerk hem, zoo hij den Doop voor zijn kind niet gevraagd had, hem hiertoe hebben moeten aanmanen, en hem tot het presentereen van zijn kind ten Doop hebben moeten dringen.

En omgekeerd, oordeelde de kerk van Soemba, dat aan dezen man de Doop voor zijn kind niet toekwam, dan had men reeds lang te voren hem kerkelijk onderhanden moeten nemen, en c. q. tot zijn uitsluiting overgaan.

In elk geval mocht geen oogenblik de indruk worden gevestigd, dat het van het geboortelief en van de willekeur van den leeraar afhangt, of het kind van dezen Soembanees, al dan niet recht op den Doop had, en dit zijn recht zou verliezen of het zich zou geweigerd zien.

Het zeggen van dezen Soembanees, dat hij onderstelde dat de ééne leeraar zoo zou handelen, omdat de andere zoo deed, was dan ook nog zoo gek niet.

Er sprak de overtuiging in, dat hier geen persoonlijke willekeur geldt, maar dat elke kerk handelt naar *oosten regel*.

De groote moeilijkheid waarvoor men hier staat, schuilt dan ook in iets anders en wel in tweeërlei.

Ten eerste hierin, dat men onder de Heidenen vaak tot het toedienen van den Doop overgaat *voor de Belijdenis*. We zeggen dit niet van Soemba, want met de practijk daar zijn we niet bekend. Maar in het algemeen volgen vele zendingstations den regel, dat wie toeneiging toont, en over wil komen, alvast gedoopt wordt, om eerst daarna, en veel later, tot het heilig Avondmaal te worden toegelaten.

En dit nu gaat niet.

Wie op volwassen leeftijd gedoopt wordt, moet tegelijk in den Doop den toegang tot het heilig Avondmaal erlangen.

Volwassen personen mogen niet gedoopt worden *dan op volle belijdenis*.

Een soort *Johannes-doop* bedienen wij niet. Wij bedienen alleen den *Christelijken Doop*.

En de tweede moeilijkheid is, dat veelal een *kerkeraad* ontbreekt, zoodat alle oordeel en beslissing aan den leeraar is overgelaten, die op een zoo afgelegen eiland als Soemba meest geheel naar eigen oordeel handelen moet.

Een kostelijk woord.

Weinig konden we vermoeden dat ons artikel *Kerkering* in de vaderlandsche pers reeds vooraf zou gegaan worden van een zoo kostelijk woord, als Ds. Proosdij, van Leiden, over hetzelfde actuele onderwerp bij Donner te Leiden uitgaaf.

En toch, nog eer ons artikel de wereld inging, lag het referaat van dezen Leidschen redenaar reeds op onze tafel.

Welkom is ons dit referaat en kostelijk woord, zoo wat *vorm* als *inhoud* betreft.

Het is met zorg en keurig gesteld, gespeend aan elk bitter woord. En tegelijk is het wat den inhoud aangaat, even *principieel als conciliant*.

Ook deze referent is van oordeel, dat er aan onzen kant geen oogenblik sprake van kan of mag zijn, om in onzen wijze water te doen. Zels aan de broeders in de Herv. kerk zijn we het verplicht, dat we voortdurend hun conscientie opscherpen.

Ons zeiven op te werpen als kerkelijke adviseurs en leidlieden van hunne beweging schijnt ons niet geraden. Ongevraagd advies wordt zelden gevraagd. En daar wij — dank zij den Heere — in ons leven een levend protest zijn tegenover hen, behoort het niet te verwonderen, dat er aan de zijde onzer broeders een zekere geprikkeldheid is tegenover ons. Dit behoort ons evenwel niet te verhinderen om ook een *sprekend* protest te zijn. Kunnen wij niet leiden, het getuigen mogen wij niet nalaten. Om hundertwil, maar evenzeer om onzentwil, mag de prikkel van ons woord niet ontbreken. Wij Gereformeerden treden op in onze kerkelijke vergaderingen, synoden, classes, kerkeraden; treden op in de prediking en in de catechisatie; treden op in geschriften en in de periodieke pers. Nu ligt het niet op onzen weg om in dit referaat stuk voor stuk de verichtingen van elk dezer te omschrijven; maar wel het uit te spreken, dat het onze roeping is overal en immer, niks met wijsheid, onze gereformeerde leer aan te prijzen voor de practijk der Kerk, ons te verdedigen tegenover de aanvallen, onzen broeders buiten onze gemeenschap geen verpoeding te gunnen, maar steeds tot getrouwheid in het kerkelijke leven hen te vermanen.

Maar juist daarom moet onze actie op dit terrein het karakter van nobelen zin dragen.

Te meer hebben wij daarom ons te hoeden in onze gesprekken, in onze prediking, en bovenal in onze kerkelijke bladen voor uitdrukkingen en namen, welke geene wonden heelen, maar wonden maken. De naam "synodalen", een strijdnaam, een represaille-naam, heeft zijnen tijd gehad en heeft het ten volle verdiend om met de namen "afgescheidenen" en "doleerenden" op nonactiviteit gesteld te worden of geconserveerd te worden in het museum van kerkelijke historie of kerkelijke antiquiteiten. Laten wij hunne beginselen aantasten en veroordeelen, doch hunne personen ongerept houden. Beter is het te lang geloofd dan te vroeg getwijfeld aan de eerlijkheid onzer broeders; beter is het te meenen dat zij in blindheid handelen dan van hen te denken dat zij heelen met de vijanden, omdat zij vrienden van het geld zijn; laten wij liever twijfelen aan de heiderheid van hun inzicht dan aan de oprechtheid van hun hart; laten wij zoveel en zoolang mogelijk vasthouden aan hunne goede trouw en eerst dan wantrouwen, als ons vertrouwen meermalen geschokt en bedrogen is.

Meer nog, de waardeering mag niet ontbreken.

Laten wij bij den strijd, dien wij tegenover hen moeten voeren, niet vergeten te waardeeren wat zij doen. En men zegge niet: hunne daden zijn alleen woorden, want zij doen door prediking, catechisatie en andere werkzaamheden meer dan praten; en ook hunne woorden zijn in den vijandigen kring, waarin zij spreken, tevens daden; zij vooral hebben, zoo hun getuigenis getrouw is, hun deel van den smaad, waarmede de gereformeerde leer en het gereformeerde volk altijd beladen is en nog beladen wordt. Laten wij medelijden hebben met hunne personen, want wie in de frische lucht mag ademen, heeft het beter dan wiens borst benauwd en wiens keel toegeschoofd wordt in bedompte atmosfeer. In de vrije lucht van het gereformeerde kerkelijke leven, al is er soms een klein onweder, ademt het ruimer dan in de lage lucht van het hervormde kerkelijke leven, al is het daar stil. En bovenal vergeten wij niet voor hen te bidden tot Hem, die eerlijkheid van hart, helderheid van inzicht, kloofheid van belijden en getrouwheid in daden schenken moet.

Bovendien mag nooit ons eigen kerkelijk erf de grens van onze actie bepalen. Niet seculair het onze verdedigen, maar de eenheid zoeken van allen, die God in de ééne belijdenis der Gereformeerde beginselen, d. i. van zijn gezulverde waarheid saambindt.

Altijd hebben wij te waken, dat de stroom van het Gereformeerde leven niet doodloope in de bedding van het *sectarisme*. Dat gevaar bedreigt iedere Kerk om de Kerk te bepalen in den engen kring van wie met ons wandelen, om onszelven voor *af* de Kerk te houden, om de erkenenis van eigene historie te maken tot een stuk der belijdenis, om vormen en gewoonten als het wezen te vereeren. Was dit gevaar er niet bij de Christelijke Gereformeerden, waar zij de erkenenis van de historie van 1834, den eigen naam en bovenal het eigene reglement gevaar liepen als voorwaarden van kerkelijk samenleven te stellen; en evenzeer voor de Ned. Gereformeerden, waar zij het *geen* separatisme, maar *doleantie* op den voorgrond schoven en hunne methode, die voorzeker de laatste en de nieuwste was, niet alleen de beste, maar de enigste ware keurden?

De secte is zoo stil, een vijver gelijk. De boorden zijn naar keuze uitgegraven en de diepte der bedding hangt van onzen wil af. Daar komt geen water in dan alleen wat men zelf wil binneelaten. Daar is zoo weinig deining, daar schuimt geen golf. Maar daar is ook zoo weinig groote visch en wat er leeft sterft er zoo spoedig.

De Gereformeerde Kerk is aan de zee gelijk, waarvan de grenzen niet door de menselijke spade, maar door de goddelijke macht zijn bepaald, welke bedding zoo diep is, waar de storm zoo fel kan woeden, waar de golven zoo hoog zijn, waar groote en kleine visschen plaats vinden; waar geene visschen en vorsschen samen kunnen leven; waar alleen de visch leeft. Laten wij altijd blijven in dien breeden stroom en nooit het spelevaren in den vijver verkiezen boven het echte varen op de zee.

En juist daarom moet steeds het onderzoek naar de Gereformeerde beginselen in de historie op den voorgrond staan.

Aan die beginselen is de toekomst. Zij alleen zullen stand houden, als al het overige in het oeveraand wegzinkt.

Een *primum verum* van ons geloof, dat Ds. Proosdij ons nogmaals op het hart bindt met verwijzing naar dit schoone getuigenis van Busken Huët.

De tijd, gevolgd op Van Oldenbarneveldt en De Groot tot het overlijden van Willem III in 1702 en den vrede van Utrecht in 1713 is in Nederland geweest de bloeitijd der Gereformeerde Kerk, der gereformeerde theologie en van al het overige.

Met het aanbreken der 18e eeuw slaat het uur der remonstrantische revanche. De heterodoxie van weleer wordt dan meer en meer de heerschende denkwijze; en wanneer de eeuw ten einde gaat spoelen, dan ziet men in de romans der juifvrouwen Wolff en Deken den rechtzinnigen predikant Heilig eene caricatuur vertoonen, den arminiaanschen professor Maatig een ideaal. Maatig is niet alleen verlicht en vroom, hij is bovendien hoogleeraar, terwijl de arme Heilig het voorsteert niet verder dan leeraar brengen kan. Het tij is verloopend, de bakens zijn verzet.

Uit chauvinistisch of nationaal oogpunt echter was dit eene schrale vergoeding; liever het was eene waarschuwing, dat wij ons hadden voor te bereiden op het gaan vervullen eener andere rol in Europa. Sedert 1872 had Nederland medegedogen aan de tafel der grootten; nu 1713 zou het telkens nadrukkelijker zich naar die der kleinen zien verwijzen.

Het is een feit, in welks verklaring ik mij thans niet te verdedigen heb, dat na den dood van den laatste rechtstreekschen afstammeling van Willem den Zwijger tot 1795 toe ons land heeft opgehouden vrouwen en mannen van den eersten rang voort te brengen. Geen zeehelden meer, geen stedendwingers of koloniëveroveraars, geen groote ministers, groote diplomaten, groote letterkundigen, niet één groot schilder.

En dan zegt men nog, dat wie voor de Gereformeerde beginselen het pleit voert, het pleit voor ons volksleven prijs gaf.

Reeds wij, eer we sterven, en onze kinderen na ons zullen het anders toonen.

De weeropleving van het Calvinisme is voor het Nederlandsche volk een *retour à sa jeunesse*, een terugkeer naar den bloei zijner jeugd.

De twaalf predikanten.

In zake de klacht, dat Ds. Wijers vroeger schreef van twaalf predikanten, die gereed stonden, om naar Indië te gaan, onderwijl nu niemand zich aanbood, ontvingen we van dezen broeder, dit, ons dunkt, afdoende schrijven.

Hoogachtend Redacteur!

Voor enkele dagen uit Zwitserland teruggekeerd heb ik inderdaad vreemd opgezien, toen iemand me mededeelde dat een vroeger schrijven van me over de Zending als verpicht had dienst gedaan tegen de besluiten der Middelburgsche Synode.

Nog vreemder heb ik echter opgezien toen ik het stuk zelve las. Wat ik geschreven had om het onmogelijke aan te toonen dat iemand, die gereformeerde wilde zijn zich zou aanbieden, meent de geschiedschrijver als onjuist te kunnen voorstellen door te verklaren dat *nog niemand iets van zich heeft laten hooren*, sympathie betuigende met het stuk van Ds. Lindeboom die, wat vroeger in de bladen geschreven was, meent te kunnen weerleggen met het feit, dat *nog niemand voor het vollicht getreden is* om de aandacht op zich te vestigen en een beroep uit te lokken. Juist wat ik beweerd had dat niet mocht geschieden wordt gebruikt om de onjuistheid van mijn schrijven voor te stellen.

Vreemd was het me ook dat de geschiedschrijver der *Heidenbode* het kwalijk schijnt te nemen niet tegen de aanbiedingen naar Johannesburg te hebben getuigd. Is men dan verplicht op alle slakken zout te leggen? En is, nu de *Heraut* in den breede over zich aanbieden of beroepen worden gehandeld heeft, (*Heraut* 10 Jan. '97 No. 994 en volgende) hier voorreest genoeg van gezegd?

Het zou te betreuren zijn indien men op de thans hier te lande dienstdoende predikanten ging smalen, alsof zij hun positie, vrouw en kinderen liever zouden hebben dan hun Heiland en Heer, wanneer Die hen naar Indië riep, en dat *terwijl nog geen enkel beroep is uitgebracht*. Zoo iets valt toch moeilijk overeen te brengen met het negende gebod.

Wat mij betreft, het valt me zwaar te gelooven dat de gereformeerde predikanten op zooveel lager peil zouden staan dan de roomsche geestelijkheid, die immers voor den arbeid onder de melaatschen niet terugdeinst.

Moge de ineenkomstelken kerk van Amsterdam spoedig zoodanigen smaad voor onze predikanten onmogelijk maken, het beroepingswerk aangaan en er dit jaar ten einde is Nederland weten dat er als Groningensche Synode daags in geen geval minder arbeiders op ons arbeidsveld behoeven te zijn, dan Middelburg er vond.

Met dank voor de opname

Hoogachtend,

Uw Dw. Br.

D. J. B. WIJERS.

Enschede, 25 Sept. '97.

P. S. Dat ik *gezegd* of geschreven zou hebben dat er wel twaalf dienaren des Woords gereed stonden om naar Java te gaan moet op een misverstand berusten.

Dit is afdoende.

Staat het toch vast, dat Ds. Wijers van meet af tegen *het zich zelf aanbieden* opkwam, dan volgt hierna, dat zoolang geen enkel beroep is uitgebracht, niet heeft kunnen blijken, of er al dan niet bereidwilligheid om te gaan, aanwezig is.

Deze zaak is hiernede afgedaan.

Doch niet het belang der Zending zelve.

De nood schreit, en in dien nood moet voorzien worden. Niet door maar iemand te zenden, wien dan ook, den eerste den beste dien men krijgen kan. Want wie dit zou willen, vergeet, dat de aansprakelijkheid voor een een gekozen persoon zeer groot is.

Bleek hij niet de rechte man te zijn, dan sticht hij meer kwaad, dan hij goed doet. Is hij te zwak van gezondheid voor het Oostersch klimaat, dan geeft het eindeloos tobben, en komt hij de kerk op kosten te staan, die al haar kleinen schat verteren.

Veel meer nog dan bij een beroep hier te lande, moet daarom bij een beroep voor den dienst in de Zending op gaven en talenten, op geschiktheid, op gezin en op gezondheid gelet worden.

Men kan uitstekend predikaat in een Nederlandsch dorp zijn, en toch voor den Dienst in Indië alle vereischten missen.

Bovendien sprak de Synode van Middelburg zeer terecht uit, dat wie hier het radicaal ontwerp voor den Dienst in Nederland, toch eer hij voor den Dienst in Indië kan beroepbaar worden gesteld, nog een aanvullende opleiding noodig had.

Nu moet op dien regel, in geval van nood, natuurlijk een uitzondering worden gemaakt, en de Heere der Zending kan die zegenen.

Maar dit zou noch overhaasting noch ondoordachte keuze rechtvaardigen.

Het oordeel der kerken moet in elk geval wel gewikt en gewogen zijn.

God zal ons de mannen geven op ons ootmoedig gebod.

Mannen die gelooven haasten ook in het werk der Zending niet.

Proberen hier en proberen daar gaat niet. Er moet hier gehandeld worden niet volkomen kennis van zaken.

Nit de Berg.

Over het *voorgaan in het gebod* schreef de *Onvervalsche Kerkbode*, schoon en waar:

Het voorgaan in het gebod is een zeer ernstige zaak. Het heeft zijn eischen in onderscheiding van het gebod, dat ieder in de binnenkamer of waar ook, bij zichzelven openst tot God.

Op één diert eischen wijzen wij. En wel deze, dat ieder die groepen wordt in den gebode voor te gaan, deze taak ernstig opvatte, zichzelven rekenschap geve van die taak en van de wijze, waarop hij haar behoort te vervullen.

Wie voorgaan in het gebod is daarin de mond van anderen; hij bidt niet alleen voor zichzelf, maar namens anderen; hij moet de woorden geven aan het gebod van meanderen, hij moet uitspreken de beden van den kring, waarin hij voorgaat. Der-

halve heeft wie voorgaat in het gebod, zichzelf ernstig rekenschap te geven, welke bepaalde nooden en behoeften op dien tijd, op die plaats, in dien kring tot bidden dringen. Anders lijdt de heiligheid en de ernst des gebeds schade. Wie in den gebode voorgaat, heeft niet zijn hart eens uit te storen, dit kan alleen op zijn plaats zijn in een gerechtschap dat daartoe samenkwam; maar hij moet zich bewust zijn wat degenen, die hij voorgaat, te bidden hebben en naar Gods Woord in die oogenblikken moeten bidden.

God is een God van orde. Het is geheel iets anders of de dienaar des Woords bidt als de mond der gemeente tot God, dan of een Ouderling bidt voor het opleiden van den dienaar des Woords of in de vergaderingen van den Kerkeraad; het is geheel iets anders of de huisvader zijn gezin voorgaat in den gebode, of iemand geroepen wordt in eenige vergadering voor te gaan; het is iets anders, of wij voorgaan in een samenkomst tot onderlinge stichting, dan of wij voorgaan in een vergadering van Patriottism, of de kievvereeniging of dergelijke.

Wie met dit onderscheid niet rekent, vat de zaak des gebeds niet op met den nodigen ernst en zal oorsaak worden, dat zij, die hij voorgaat, aan het einde des gebeds geheel onbevredigd zijn, daar bepaalde behoeften, die samenbrachten, niet of nauwelijks en als terloops voor den Heeren aangezicht gebracht zijn. Wie met het genoemde onderscheid niet rekent, zal aanleiding geven dat zij wier mond hij moet zijn, beseffende dat hij het niet is, zelfs onder het bidden in wervelige en zondige stemming geraken; iets wat te veroordeelen is, maar waartoe geene aanleiding mag gegeven.

Zoo wanneer de dienaar des Woords de mond der gemeente is, heeft hij niet te gaan bidden voor eigen zielebehoeften of voor zijn huuselijke belangen, maar is hij elders de plaats voor nu heeft hij te bidden namens de gemeente en hare nooden den Heere voor te dragen; niet als houdende dene Gode omkennend zijn, maar omdat God wil, dat zij den gebode Hem bekend gemaakt zullen worden. Daarom zit het God wil het; God wil de gemeente vergaderen, wie in den gebode voorgaat, heeft daarmede te rekenen met de plaats waar hij staat, anders is hij buiten den weg des Heeren.

Zoo is het in alles. De Ouderling, die bidt vóór hij den Dienaar opleidt, bidt niet namens de gemeente voor de prediking, is zeer zeker buiten den weg wanneer hij den Heere allerlei nooden voordraagt, die een oogenblik later de Dienaar des Woords namens de gemeente den Heere zal hebben bekend te maken; hij heeft te bidden namens den Kerkeraad, hij die het Woord doet bedienend door den Dienaar des Woords, opdat God dezen Zijne genadige hulpe schenke, hem verlichte en ondersteune.

Zoo in de Kerkeradvergaderingen, in welke het gaat om de regering der Kerk naar den Woord Gods en wat daartoe noodig is, van God behoort te worden afgemaakt. Zoo in iedere vergadering, behoort het gebod te zijn voor de belangen en zaken, die samenbrachten.

Hiertegen wordt eene bedenking gemaakt.

Recht bidden is een bidden door den Heiligen Geest. Nu heeft men te bidden, zoo wordt gezegd, wat de Heilige Geest op het oogenblik in het hart geeft, al betreft het zaken, die met het doel waartoe men samen is, in geene betrekking staan. Dit is met achten term uitgedrukt, misverstand. Zeer zeker is het rechte bidden een bidden door den Heiligen Geest. Maar niet alles, wat op 't oogenblik in 't hart opkomt is uit den Heiligen Geest; zelfs wanneer het er om gaat om lang en nood in indrukwekkend te bidden, is het beslist niet uit den Heiligen Geest. Er moet controle zijn van het Woord des Heeren. Want alle werk des Heiligen Geestes is door en naar, in overeenstemming met het Woord van God. In 1 Korinthe 14 waarin over de samenkomsten gehandeld wordt, ook over het bidden in die samenkomsten, wordt uitdrukkelijk gezegd, dat dit bidden behoort te geschieden wel met den geest, maar ook met het verstand (vers 15) daarna in vers 32 en 33 en de geesten der profeten zijn den profeten onderworpen. Want God is geen God van verwarring, maar van vrede, geleijk in al de gemeenten der heiligen; en dan nogmaals aan het einde wordt de vermaning aangegeven. Hieruit volgt; dat een der kenmerken van het bidden door den Heiligen Geest juist is, dat dit met orde geschiede en derhalve naar de belangen, welke samenbrachten, waarin God de Heere wil gekend worden. Voorbeelden daarvan vinden wij dan ook in Gods Woord, b.v. in Handelingen 1: 24-25, Handelingen 4: 24-30. Wie alsoo de taak van het voorgaan in het gebod ernstig opvat, zal daarin sober zijn. Het is geen bidden, wanneer men spreekt, alsof men God van alles op de hoogte moet brengen en het bidden verhalen wordt, eene soort predikatie in gebedsvorm. Bidden moet bidden zijn. Dit stemt ieder toe, maar 't moet ook ook beoefend worden. En nu is bidden niet alleen: iets vragen, het is gemeenschapsroeping met het Eeuwige Wezen tot het bidden behoort ook looverheffing, ook dankzegging, ook schuldbelijdenis, maar alles naar de plaats, waar men op 't oogenblik staat. Inzonderheid het gebod der gemeente op den dag des Heeren is veelomvattend en vereischt dus eenigen tijd; daar inzonderheid wil God geerd, gedankt, geprezen worden; de nooden en behoeften zijn vele; bovendien heeft God aan Zijne Kerk in Zijn Woord de voorbede bevolen voor alle menschen. Ook daar echter zij soberheid, geleijk de eerbied voor Gods Majesteit; dit eischt de Prediker zegt: wees niet te met met uwen mond en uw hart haaste niet een woord voort te brengen voor Gods aangezicht; want God is in den hemel en zij op de aarde; daarom laat uwe woorden weinig zijn. Het gebod der gemeente geschiede in eenvoud en met eerbied, er behoort besef te zijn, tot Wien men nadert.

In andere samenkomsten met een bepaald doel, kan in den regel het gebod kort zijn en zal dan van den meesten eerbied getuigen en het meest tot stichting zijn. Kort en zakelijk. Alle omhaal van woorden eer men tot de zaak komt wordt vermeden; het gebeurt soms, dat men God noemt en Hem omschrijft in Zijne deugden en werken, terwijl dan ten slotte als een aanhangsel volgt, wat men den Heere heeft te vragen. Dit is niet recht. Ook dit moet gerekend worden in het bidden, waartegen Jezus zoo nadrukkelijk waarschuwt in Mattheus 6.

Hoe meer de eenvoud en de soberheid in het gebod betracht wordt, hoe meer het zal zijn tot eere van Gods naam en tot stichting van wie ons hooren.

Dit is de kracht in het bidden, de kracht van Woord en Geest.

Over Bazaars voor Christelijke doeleinden lezen we in de *Fruchtige Kerkbode*.

Al meer vindt de gewoonte in ons land ingang om ten bate van noodlijdende scholen of andere Christelijke verenigingen, wier kas niet bijster gevuld is, een bazar te houden. Ond-Nederlandsch en echi-Calvinistisch is deze gewoonte niet. Ze komt uit Engeland en verdraat haar methodische oorsprong. Toch ligt er eene schoone gedachte in. Onze suster, huismoeders en jonge dochters, die over niet veel geld, maar wel over tijd beschikken kunnen, maken een fraai handwerk